

BELÜGYMINISZTERIUM
ORSZÁGOS RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG

SZIGORÚAN TITKOS!

Szám: 50—674/1979.

0011 *

MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ

a 29/1978. BM számú paranccsal kiadott szabályzathoz

Kiadja:

Belügyminisztérium Országos Rendőr-Főkapitányság
Bűnügyi Csoportfőnökség

BELÜGYMINISZTERIUM
ORSZÁGOS RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG

SZIGORÚAN TITKOS!

Szám: 50—674/1979.

Jóváhagyom:

DR SIKLÓI GYÖRGY s. k.,

r. vezérőrnagy
országos rendőr-főkapitány
bűnügyi helyettese

László:

Gellő

László

Rósa

László

I. 14.

Bourne

MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ

a 29/1978. BM számú paranccsal kiadott szabályzathoz

Kiadja:

Belügyminisztérium Országos Rendőr-Főkapitányság

Bűnügyi Csoportfőnökség

WASH DC 20547

10 11 1979

10 11 1979

DE THE SECRETARY OF THE

10 11 1979

10 11 1979

10 11 1979

10 11 1979

10 11 1979

10 11 1979

10 11 1979

10 11 1979

10 11 1979

10 11 1979

10 11 1979

10 11 1979

10 11 1979

10 11 1979

10 11 1979

10 11 1979

10 11 1979

10 11 1979

10 11 1979

10 11 1979

10 11 1979

10 11 1979

10 11 1979

10 11 1979

10 11 1979

10 11 1979

10 11 1979

„A bűnözés megelőzésének egyik alapvető kérdése a társadalomra, közrendre, közbiztonságra fokozott veszélyt jelentő bűnözők életvitelének, magatartásának rendszeres és folyamatos figyelemmel kísérése.”

E sokrétű feladatok gyakorlati végrehajtásának egyik fontos rendőri módszere a veszélyes bűnözővé nyilvánítás és ellenőrzés.

Szocialista társadalmunk fejlődése és a fejlődéshez igazodó jogpolitikai irányelvek, új jogszabályok, valamint a bűnözés struktúrájában beállt változások megkövetelik a bűnüldöző munka támadó jellegének erősítését, a törvényi szigor következetes, differenciált érvényre juttatását. Ezen elvárásokkal összhangban került sor — az ellenőrzés hatékonyságának fokozása és a gyakorlati munka egyszerűsítése érdekében — „A veszélyes bűnözők ellenőrzésének szabályzata” miniszteri parancssal történő kiadására.

Az új szabályozás alapvető célkitűzései:

- a büntetőjogpolitikai irányelvekkel, jogszabályokkal összhangban biztosítani a társadalomra fokozott veszélyt jelentő visszaeső bűnözőkkel szembeni határozottabb fellépést;
- a bűnözői aktivitást és a bűnügyi operatív helyzet alakulását követő nyilvántartási és törlési gyakorlat kialakítása;
- a nyilvántartási, ellenőrzési rendszer egyszerűsítése mellett, a bűnözők társadalmi veszélyességéhez igazodó kategorizálás és ennek megfelelően az ellenőrzési eszközök és módszerek differenciált alkalmazása;
- az ellenőrzés összendőri jellegének, a szolgálati ágak együttműködésének erősítése, illetve a sokoldalú ellenőrzés megteremtése;
- az ellenőrzés hatékonyságának fokozásával egyidejűleg az intézkedések szigorítása, az erőteljesebb korlátozás, kényszerintézkedésekkel összehangolt komplex ellenőrzési rendszer kialakítása;
- az ellenőrzés szélesebbkörű társadalmi bázisának megteremtése;

- a keretszabályozási jelleg hangsúlyozásával nagyobb önállóság; döntési jogosultság biztosítása a végrehajtott szervek vezetőinek;
- mindezek hivatottak biztosítani a megelőző és felderítő tevékenység tartalmi oldalának erősítését, formális elemeinek felszámolását.

Az alapvető célkitűzések megvalósulását szolgálja az új szabályozásban:

- a veszélyes bűnözők fogalmának, a nyilvánítás feltételeinek konkrétabb, büntető jogszabályokat követő meghatározása;
- a veszélyes bűnözővé nyilvánítás kezdeményezésének és jogosultságának kiszélesítése;
- az ellenőrzés összrendőri jellege mellett a helyi bűnügyi szervek döntési jogosultságának és elsődleges felelősségének érvényesítése;
- az operatív felderítés veszélyes bűnözővel szemben történő elrendelésére a felderítő munka általános szabályai és követelményei szerint kerülhet sor;
- a börtönellenőrzéssel kapcsolatos feladatok egyszerűsítése;
- végezetül a veszélyes bűnözővé nyilvánítással és ellenőrzéssel kapcsolatos írásbeliség, előírt alakítások csökkentése.

A szabályzat alapelveinek, előírásainak megfelelő egységes szemlélet és gyakorlat kialakítása érdekében a miniszteri parancs 4. pontja rendelkezik „A veszélyes bűnözők ellenőrzésének módszertani anyagának kiadásáról”.

A veszélyes bűnözők ellenőrzési feladatait — elsődlegesen az operatív ellenőrzést — e módszertani útmutató szerint kell el látni.

A szabályzat és a módszertani anyag tartalmi egységét kívánja szolgálni az egységbefoglalás, mely szerint a szabályzatból kiemelt szövegrészek — **megkülönböztetett** (beljebbezett) **szedés-sel** — szerepelnek a módszertani útmutatóban.

Az útmutató szerkezeti rendszere követi a szabályzat felépítését.

Az ellenőrzéshez kapcsolódó nyilvántartási és statisztikai adatszolgáltatási feladatokat, a veszélyes bűnözők nyilvántartási és statisztikai szabályzata szerint kell végrehajtani.

A VESZÉLYES BÜNÖZŐ FOGALMA, AZ ELLENŐRZÉS CÉLJA, VESZÉLYES BÜNÖZŐVÉ NYILVÁNÍTÁS ÉS TÖRLÉS FELTÉTELEI, MÓDJA

1. A veszélyes bűnöző fogalma

Veszélyes bűnöző az, akit a bíróság — a szabályzat mellékletében meghatározott — bűncselekmény szándékos elkövetése miatt jogerősen szabadságvesztésre ítélt, a bűncselekmény jellegéből, körülményeiből, valamint az elkövető életviteléből megállapítható, hogy állami, társadalmi, gazdasági rendünkre a személy és vagyonbiztonságra fokozott veszélyt jelent, törvényes rendelkezéseinkkel konokul szembehelyezkedik.

A nyilvánítást — a fogalmi elemek között — megalapozza:

- szándékos bűncselekmény (vétségi vagy büntetési alakzat is),
- a jogerőre emelkedett bírói ítélet,
- szabadságvesztés büntetés.

A többi fogalmi elem (az általános törvényi tényállás alanyi és tárgyi oldalához kapcsolódó) együttes értékelését a nyilvánító szerv végzi és a helyi bűnügyi helyzet ismeretében dönt.

2. A veszélyes bűnözők ellenőrzésének célja

Az ellenőrzés és nyilvántartás rendszerének, az alkalmazott intézkedéseknek a társadalom védelme érdekében — összhangban a szocialista törvényesség, a jogalkalmazás jogpolitikai irányelveinek követelményeivel — alapvetően a bűnözés visszaszorítására kell irányulnia.

Ebből kiindulva a veszélyes bűnözők ellenőrzésének kiemelt célja:

- az újabb bűncselekmények elkövetésének megelőzése, véghezvitelének megakadályozása,
- az elkövetett bűncselekmények és az ismeretlen bűnelkövetők felderítése,
- nevelőmunkával — indokolt esetben államigazgatási intézkedések alkalmazásával — a társadalomba való beilleszkedés elősegítése.

3. A kategorizálás

A veszélyes bűnözőket, elkövetett bűncselekményeik jellege és társadalmi veszélyességük alapján, két kategóriába kell sorolni.

Attól függően, hogy a nyilvánítás, illetve az ellenőrzés idején a bűnöző előéletéből adódóan a személytől milyen fokú társadalmi veszélyesség várható, milyen a bűnöző-kvalifikáltság foka, differenciálni kell az ellenőrzési eszközökben és módszerekben. Az eltérő súlyú és jellegű támadás eltérő minőségű és jellegű rendőri intézkedéseket igényel a társadalom védelmében.

Összegezve: az ellenőrzés hatékonysága érdekében indokolt a két kategóriába sorolás.

4. Veszélyes bűnözővé kell nyilvánítani

a) azt, aki a Btk. szerint visszaesőnek minősül;

A visszaeső fogalmát az 1978. évi IV. tv. 137. § 12. pontja (általános visszaeső) szerint kell értelmezni a Szabályzat 1. számú mellékletében felsorolt bűncselekményre vonatkoztatott szűkítéssel.

b) azt a 16. életévét betöltött fiatakorút, akit a bíróság már két ízben szándékos bűncselekmény miatt szabadságvesztésre ítélt;

A nyilvánításra jogosultság tekintetében az általános szabály (Szabályzat 10. pontja) mérvadó.

c) akit több azonos vagy különböző jogi tárgyat sértő szándékos bűncselekmény elkövetése miatt először

vontak felelősségre és a bíróság vele szemben halmazati büntetést szabott ki.

A Szabályzat 4. pont utolsó bekezdése — halmazati büntetés esetén — az általánostól eltérően a nem visszaesőknél is lehetővé teszi a veszélyes bűnözővé nyilvánítást. Természetszerűen anyagi halmazatot kell érteni, amikor az elkövető több azonos vagy különböző jogi tárgyat sértő bűncselekménye alapozza meg a büntetés kiszabását, illetve a veszélyes bűnözővé nyilvánítását. Ilyenkor bár először vonják büntetőjogilag felelősségre, az elkövető életvitele, bűnös magatartása több vagy sorozatos elkövetés következtében magában rejlhet olyan társadalmi veszélyességet mint akár a visszaesés.

5. Különösen veszélyes bűnözővé kell minősíteni

a veszélyes bűnözővé nyilvánítottak közül azt, aki már többször követett el közrendet, közbiztonságot súlyosan veszélyeztető bűncselekményeket és a kiszabott büntetések nem jártak eredménnyel, személyében a társadalomra állandó veszélyt jelent, így:

A közrend, közbiztonság fogalma alatt a Szabályzat nem a Büntető Törvénykönyv különös tárgya szerinti fogalmat, hanem a közfelfogásnak is jobban megfelelő — szélesebb, kiterjesztetebb értelmezésű — a Szolgálati Szabályzatban értelmezett közrend, közbiztonság fogalmat érti. Eszerint a közrend: a Magyar Népköztársaság állami és társadalmi rendje, nemcsak jogilag szabályozott, hanem a közelvárásnak, a szocialista jogilag együttélési szabályainak megfelelően kialakított rend, társadalmi viszonyrendszer. A közbiztonság: az élet- és vagyonbiztonságnak a mindenkori közállapotoknak — tehát szocialista viszonyoknak — megfelelő színvonalú megvalósítása.

A közrend, közbiztonság védelmében ellátandó rendőri szolgálati kötelességek alatt — a Szolgálati Szabályzat 336—337. pontjaiban általánosan megfogalmazott — a kiterjesztett értelmű feladatkört kell érteni.

A súlyosan veszélyeztető bűncselekmény egységes értelmezését segíti a Szolgálati Szabályzat 461/a. alpontja.

Eszerint súlyosnak kell tekinteni azt a bűncselekményt, amelyből a közfelfogás szerint az államra, a társadalmi tulaj-

donra, személyekre és javaikra jelentős hátrány származik. (Általában — de nem kizárólagosan — azok a bűncselekmények tartoznak a súlyosak közé, amelyek a jogszabály szerint öt évnél hosszabb tartamú szabadságvesztéssel büntethetők.)

- a) akinek szigorított őrizetét rendelték el;
- b) akit visszaesőként végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték és a büntetésének kiállításától vagy végrehajtathóságának megszüntetésétől az újabb szabadságvesztéssel sújtott szándékos bűncselekmény elkövetéséig 5 év még nem telt el.

A Szabályzat 5/b. alpontjában tehát a minimálisan harmadszori elkövető kapott megfogalmazást. Ez a személyi kör tulajdonképpen a Btk. többszörösen visszaeső fogalmával egyezik, de a visszaesés szempontjából figyelembe vehető időtartamot (3 év helyett 5 év) megemelte a jogszabályalkotó.

Viszont a nyilvánítás és minősítés szempontjából nem jöhetnek számításba azok a bűncselekmények:

- melyek alól már mentesült a személy, illetve
- melyek a Szabályzat 1. számú mellékletében nem szerepelnek.

6. A feltételek együttes értékelése

- a) **Veszélyes bűnözővé kell nyilvánítani** a személyt a Szabályzat 1., 4. pontja és a Szabályzat 1. számú melléklete egyidejű egybeesése esetén.
- b) **Veszélyes bűnözővé kell nyilvánítani és egyidejűleg különösen veszélyes bűnözővé kell minősíteni** a személyt amennyiben a Szabályzat 1., 5. pontja és a Szabályzat 1. számú melléklete feltételei egyidejűleg fennállnak.

A veszélyes bűnözővé nyilvánítás alapját képező bűncselekmények (Szabályzat 1. számú melléklete).

- a) A hivatalos személy elleni bűncselekmények
 - hivatalos személy elleni erőszak

- b) A közrend elleni bűncselekmények
 - közveszélyes munkakerülés
 - garázdaság
- c) A gazdasági bűncselekmények
 - üzérkedés
 - pénzhamisítás
 - devizagazdálkodás megsértése
 - csempészet és vámmorgazdaság
- d) Személy elleni bűncselekmények
 - emberölés
 - súlyos testi sértés
- e) A házasság, a család, az ifjúság és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények
 - erőszakos közösülés
 - szemérem elleni erőszak
 - természet elleni fajtalanság
 - üzletszerű kéjelgés
 - kerítés
- f) A vagyon elleni bűncselekmények
 - lopás
 - csalás
 - rablás
 - kifosztás
 - zsarolás
 - orgazdaság

A Szabályzat 1. számú mellékletében felsorolt bűncselekmények meghatározására a bűnügyi helyzet értékelése alapján került sor. Ezért ezt a bűnügyi helyzet változása alapján az ORFK Vezetője Bűnügyi helyettesének állásfoglalásával kiegészítheti, illetve a mellékletben fel nem sorolt bűncselekmények elkövetőivel szemben — indokolt esetben — korlátozó, ellenőrző jelleggel a rendőrhatalósági kényszerintézkedéseket kell alkalmazni.

A mellékletben felsorolt bűncselekmények esetében a büntetési és vétségi alakzatot egyaránt érteni kell. (A szabálysértési alakzat a nyilvánításnak nem lehet alapja, csak az ellenőrzés során értékelhető.)

A vagyon elleni bűncselekmények körében a rablás meghatározása mellett — az 1978. évi IV. Tv.-ben felvett — kifosztás bűncselekményt is figyelembe kell venni, mint nyilvánítási ala-

pot. Ugyancsak a törvényi módosulás miatt nyilvánítási alapként kell értékelni a jármű önkényes elvitele bűncselekmény vétségi alakzata elkövetési magatartásának I. fordulátát, valamint a minősített eseteket (büntetési alakzatok).

A büntetőeljárás alá vont személyeknél, amennyiben csupán az eljárás alapján képező cselekmény alapozza meg a veszélyes bűnözővé nyilvánítást, illetve a különösen veszélyes bűnözővé minősítést, az aktusra a gyanúsítás nem elegendő, a nyilvántartásra csak a jogerős ítélet után kerülhet sor.

7. A veszélyes bűnözővé nyilvánítás elbírálása céljából folyamatosan ellenőrizni kell

a) a büntetőeljárás alatt álló;

Itt csak azoknál a személyeknél adódik nyilvánítási lehetőség, akiknél — a bűnügyi priusz szerint — már korábban is fennállt a veszélyes bűnözővé nyilvánítás feltétele.

Azoknál a személyeknél, akiknél csak a vizsgált bűnügy tárgyát képező bűncselekmény megítélése során keletkezett bírói ítélet alapozza meg a nyilvánítás feltételeit, a „T”-lapot kitöltő nyomozó a „T”-lapon jelzi a veszélyes bűnözővé nyilvánítás szükségességét és az eljáró szerv a jogerős ítélet bevértásáig határidő-nyilvántartásba veszi. A bíróság által megküldött vagy a bűnügyi szerv által beszerzett jogerős ítélet után a nyilvánítási feladatokat a bűnügyi szerv végzi el, majd az ellenőrzést átiratilag kéri a börtönelhárító operatív tiszttől.

Amennyiben az eljárás alá vont személy az eljárás megindulásakor már veszélyes bűnöző és a büntetőeljárás tárgyában várható újabb ítélet jogerőre emelkedése esetén indokolttá válhat a különösen veszélyes bűnözővé való átminősítés, akkor az eljáró szerv a veszélyes bűnöző személyi gyűjtőjét irattározza. Az ellenőrzést átiratilag kéri a börtönelhárító operatív tiszttől.

A jogerős bírói ítélet megérkezésekor a nyomozó elvégzi az átminősítést, egyben értesíti a börtönelhárító operatív tiszte, hogy a személy további ellenőrzését a különösen veszélyes bűnöző kategóriának megfelelően szervezze meg.

b) a szabadságvesztésből, illetve szigorított őrizetből szabadult;

A szabadságvesztés büntetésből (végleg vagy feltételelesen) szabadult személy a lakhelye szerint illetékes bűnügyi szervnél jelentkezni köteles. A bűnügyi szerv teljesíti a priorálási kötelezettséget; amennyiben a szabadult személy már veszélyes bűnöző, úgy megszervezi az ellenőrzést, amennyiben nem, de megfelel a veszélyes bűnözővé nyilvánítás feltételeinek, úgy javaslatot készít a nyilvánításra (kutató-szűrő munka teljesítése).

A szigorított őrizetből szabadult személyt már a börtönben veszélyes bűnözővé nyilvánítják és különösen veszélyes bűnözőnek minősítik, a dossziéját a lakhely szerinti rendőrkapitányságnak megküldik. Ezért a bűnügyi szerv a személy ellenőrzését időben meg tudja kezdeni.

Amennyiben — a személy szigorított őrizetből szabadul és azért nem nyilvánították veszélyes bűnözővé, mert a börtönben hálózati munkát végzett — szabadulása után nem vállalja a további együttműködést, ennek tényéről a börtönelhárító operatív tiszt értesítést küld a területileg illetékes rendőri szervnek. A veszélyes bűnözővé nyilvánításról a bűnügyi szervnek kell döntenie. (Figyelemmel a Szabályzat 6. pontjára és a 7. pont 3. bekezdésére.)

c) operatív úton felderített;

Bármely operatív eszköz és módszer, valamint bármely operatív tevékenység során felmerült bűnöző személy esetén a bűnügyi szolgálat feladata a nyilvánítás tárgyában való döntés.

d) egyéb rendőri tevékenység során felszínre kerülő személyeket.

Ez a lehetőség a veszélyes bűnözők ellenőrzése összrendőri feladat jellegéből adódik.

A nyilvánítást kezdeményezheti a Szabályzat 8. pontjában megjelölt valamennyi rendőri szerv, a személlyel kapcsolatos anyagokat — a nyilvánítás elvégzése végett — továbbítja a bűnügyi szolgálatnak.

Az ellenőrzés során felmerült személyeket priorálni kell:

- eljárás alá vontak nyilvántartásában (bűnügyi iktatóban),
- büntetéseik nyilvántartásában,

- valamennyi bűnügyi operatív nyilvántartásban,
- alkalmi titkos adatszolgáltatók helyi nyilvántartásaiban (állandó és ideiglenes lakhely, munkahely szerint).

Priorálni lehet minden (nem rendőri) egyéb helyi nyilvántartásban.

Vizsgálni kell a személy által elkövetett valamennyi bűncselekményt, életvitelét, magatartását.

Amennyiben az ellenőrzés során a személy életvitelének, magatartásának értékelése arra utal, hogy bűnöző életmódjával szakított — mérlegelés alapján — a veszélyes bűnözővé nyilvánítás mellőzhető.

A jogszabályalkotó itt a helyi elbírálást és döntést hangsúlyozza, egyben ezzel növelni kívánja a helyi szervek felelősségét is.

Amikor inkább csak formailag állnak fenn a nyilvánítás feltételei, akkor a mérlegelést nem annyira az eltelt időszak, hanem a beállt változás jellege és mértéke alapján kell elvégezni, és ennek megfelelően kell helyileg dönteni.

Hálózat tagját veszélyes bűnözővé nyilvánítani tilos!

8. A veszélyes bűnözővé nyilvánítást kezdeményezhetik

- a rendőr-főkapitányságok bűnügyi (II/I—1., II/I—2., II/I—3., BRFK II/I—5.) II/II—1., II/III—3. osztályai;
- rendőr-főkapitányságok börtönelhárító operatív szervei;
- rendőrkapitányságok bűnügyi, közbiztonsági és igazgatásrendészeti osztályai (alosztályai).

Az egyes — nem bűnügyi — szolgálatok a saját funkcionális tevékenységük észlelései alapján írásban (feljegyzés, átírat) kezdeményezik a bűnügyi szervnél a személy veszélyes bűnözővé nyilvánítását. A kezdeményezés indokait részletesen közölni kell.

9. A javaslat elkészítése — a kezdeményezőtől függetlenül — a bűnügyi szervek feladata

A veszélyes bűnözővé nyilvánítás indokoltsága esetén javaslatot kell készíteni, mely tartalmazza a beszerzett adatokat és indokokat.

A javaslat tartalma

I. rész:

- személy azonosítási adatok,
- előéleti adatok,
- az összes nyilvántartási adat,
- büntetései,
- a személyre jellemző bűnelkövetések, melyek a Névmutatóban a megkülönböztető betűjelek alapját képezik,
- a személy magatartás jellemzői (a hangsúly a bűnöző magatartási sajátosságokon van).

II. rész: a nyilvánítás indokolása

- cselekményeinek társadalmi veszélyessége,
- a személyében rejlő társadalmi veszélyesség,
- a továbbra is várható aktív, konok bűnöző életmód és tevékenység,
- a feltételek alapján veszélyes bűnözőnek vagy különösen veszélyes bűnözővé minősített veszélyes bűnözőnek kell-e nyilvánítani,
- a javaslat a bevezetendő ellenőrzés módjára,
- javaslat — amennyiben a nyilvánítás idején már indokolt — a Szabályzat IV. fejezetében meghatározott, a veszélyes bűnözőkkel szemben alkalmazható államigazgatási és egyéb intézkedésekre.

A javaslatot akkor is el kell készíteni, ha veszélyes bűnöző — ellenőrzés során felmerült újabb feltétel megvalósulása miatt —

különösen veszélyes bűnöző ellenőrzési kategóriába való átminősítésére kerül sor.

A javaslatot egy példányban kell elkészíteni és jóváhagyás után a kezdeményező irattal együtt a személy dossziéjába kell elhelyezni.

10. A veszélyes bűnözővé nyilvánításra és különösen veszélyes bűnözővé minősítésre jogosultak

- a) rendőr-főkapitányságok II/I—1., 2., 3. (BRFK II/I—5.) osztály és alosztály vezetői;
- b) rendőrkapitányságok bűnügyi osztály (alosztály) vezetői.

11. A veszélyes bűnöző anyagainak kezelése

Jóváhagyás után a nyilvántartási szabályzatban foglaltak szerint kell eljárni.

A veszélyes bűnözők anyagait TÜK szabályok szerint iktatott „személyi gyűjtőben”, a „különösen veszélyes bűnözők” anyagait „figyelő dossziében” kell elhelyezni. kezelésük a bűnügyi szervek feladata.

A veszélyes bűnözők és a különösen veszélyes bűnözők anyagai számára **helyileg**, két különböző TÜK csoportszámra, a TÜK szabályok szerint iktatott **dossziét kell kiadni** és azt a két ellenőrzési kategóriának megfelelően — eltérő (személyi gyűjtő: „VB”, figyelő dosszié: „KVB” — jelzéssel kell ellátni.

A nyilvánító bűnügyi szerv TÜK kezelője — a nyomozó értesítése alapján — az átminősítést is köteles átvezetni a saját nyilvántartásában. (Átminősítéskor másik dosszié nem kell, csak a tartalmi és nyilvántartási feladatokat kell értelemszerűen el látni.)

A személyi gyűjtő és a figyelő dosszié tartalmát a Szabályzat 2. számú melléklete határozza meg:

Személyi gyűjtő tartalmazza

- jóváhagyott javaslatot a veszélyes bűnözővé nyilvánításról

(amennyiben a kezdeményező és a jóváhagyó szerv más volt, úgy a kezdeményező iratot is),

- bűnügyi és operatív priuszokat,
- személyi lapot,
- körözőlevelet eltűnt személyről,
- fényképet,
- ellenőrzési lapot,
- rendőrhatósági kényszerintézkedést kezdeményező javaslat, illetve elrendelő határozat 1 példányát,
- operatív felderítés kezdeményezése során elrendelésről, befejezésről készült rövid feljegyzést, határozatot vagy összefoglaló jelentést,
- az ellenőrzés során keletkezett vagy azzal összefüggő egyéb anyagokat, jelentéseket, feljegyzéseket, adatlapokat, kivonatokat stb.

Figyelő dosszié tartalmazza

- valamennyi, a személyi gyűjtő tartalmát képező anyagot és mindezeket túlmenően
- környezettanulmányt vagy rendőri információt,
- büntetőeljárás esetén összefoglaló jelentést,
- ellenőrzési tervet,
- felülvizsgálati jelentéseket.

12. A veszélyes bűnözők nyilvántartásából törölni kell azt, aki

- a) meghalt;

A halotti anyakönyvezés számát és helyét fel kell jegyezni a dossziében.

A törlésről a bűnügyi nyilvántartón keresztül értesíteni kell a BM Adatfeldolgozó Csoportfőnökség Bűnügyi Nyilvántartó Osztályát.

A törölt veszélyes bűnöző nyilvántartási anyagát — helyi és központi nyilvántartásban egyaránt — a törlést követően selejtezni kell.

A veszélyes bűnöző ellenőrzését meg kell szüntetni, ha

b) jogellenesen külföldre távozott;

Az ügyben — tiltott határátlépés, esetleg hazatérés megtagadása — eljáró nyomozó hatósággal fel kell venni a kapcsolatot és segítségével meg kell győződni a személy tényleges kinttartózkodásáról; mindenképpen fenn kell tartani a lakcímfelügyeletet és a tiltó névjegyzékre fel kell vetetni.

c) tényleges katonai szolgálatra bevonult;

d) kivételesen fontos operatív érdekből a hálózatba beszervezték;

A 12/c., d. alpontok esetére módszertani ajánlást a Szabályzat és a Módszertani Útmutató III. fejezetében foglaltak adnak.

e) magatartása, életvitele társadalomba való beilleszkedésre utal;

Ez az évi felülvizsgálatok során nyerhet megállapítást. Elsősorban azt kell vizsgálni, hogy a munkavégzésen alapuló életvezetésre tartós jelleggel berendezkedett-e.

f) az ellenőrzés időtartama letelt.

Az ellenőrzés megszüntetése (12/b.—f.) esetén a veszélyes bűnöző dossziéját irattározni és a TUK szabályok szerint selejtezni kell. (Ez az ellenőrzés megszűnését és nem a nyilvántartás egyidejű megszűnését jelenti.)

Az ellenőrzés megszüntetéséről, a bűnügyi nyilvántartón keresztül, értesíteni kell a BM Adatfeldolgozó Csoportfőnökség Bűnügyi Nyilvántartó Osztályát.

13. Az ellenőrzés időtartama

A 12/f. alpontban meghatározott ellenőrzés időtartama (a bűnöző társadalmi veszélyességéhez igazodva) a veszélyes bűnözővé nyilvánítástól vagy a szabadságvesztés kitöltésétől számított:

- veszélyes bűnöző esetében 3 év;
- különösen veszélyes bűnöző esetében 5 év.

A határidő kezdődik

- a nyilvánítás vagy átminősítés,
- a szabadulás,
- a szabadságvesztés vagy szigorított őrizet kitöltése napjától.

Az ellenőrzés ideje alatt elkövetett újabb szándékos bűncselekmény esetén az ellenőrzés időtartama a büntetés kiállításától újra kezdődik.

Amennyiben a különösen veszélyes bűnöző életvitelében az 5 évben nem állt be kielégítő változás, ellenőrzése további 3 évig — veszélyes bűnözőként — fenntartható.

Az ellenőrzési kategóriában ilyen módon beállt változás nemcsak ellenőrzési, hanem nyilvántartási feladatokat is jelent!

A veszélyes bűnöző ellenőrzési kategória 3 év utáni ellenőrzése után dönteni kell: büntetőeljárás, operatív felderítés vagy az ellenőrzés megszüntetése következzen-e. Tehát a veszélyes bűnöző kategóriánál az életvezetésben elmaradt kedvező változás — a 3 év elteltével — nem alapozhatja meg a különösen veszélyes bűnözővé minősítést, annak csak a Szabályzat 5. pontjában előírt feltételek megléte esetén van helye.

Ilyen esetekben a veszélyes bűnözővel szembeni ellenőrzés megszüntetésével egyidőben kezdeményezni lehet a rendőrhatósági felügyelet alá helyezést.

Amennyiben az ellenőrzés időtartamának letelte előtt bűncselekmény elkövetésére utaló adat merül fel, annak megnyugtató tisztázásáig az ellenőrzést folytatni kell.

14. A veszélyes bűnözők felülvizsgálata

A nyilvántartott veszélyes bűnözőket **évenként** felül kell vizsgálni. Ennek során, de legkésőbb az ellenőrzési időtartam letelte előtt dönteni kell az ellenőrzés megszüntetéséről.

A veszélyes bűnözők felülvizsgálata a bűnügyi szolgálat feladata.

Amennyiben a veszélyes bűnöző a közbiztonsági szolgálat ellenőrzése alatt áll, a bűnügyi nyomozó által végzett évi felülvizsgálatba be kell vonni a közvetlen ellenőrzést folytató rendőrt is.

A veszélyes bűnöző évi felülvizsgálatáról külön jelentést készíteni nem kell. A Szabályzat 10. pontjában meghatározott vezető a személyi gyűjtőbe (ellenőrzési lapon) jegyezze be a felülvizsgálat tényét, idejét és döntését.

A különösen veszélyes bűnöző évi felülvizsgálatáról jelentést kell készíteni, melyet az illetékes bűnügyi vezető hagy jóvá. A felülvizsgálat eredményének megfelelően ki kell egészíteni — az ennél a kategóriánál kötelezően előírt — ellenőrzési tervet.

(A felülvizsgálatról készített jelentést a figyelő dossziéba kell elhelyezni.)

Az évi felülvizsgálat időpontja igazodjon a Szabályzat 41. pontjában foglaltak végrehajtásához.

15. Az ellenőrzés megszüntetésének módja

Az ellenőrzés megszüntetésének kezdeményezésére minden szolgálatnak, kiemelten a folyamatos ellenőrzést teljesítőknél, joga van — a rendelkezésre álló megalapozott tények, adatok ismeretében.

Az ellenőrzés megszüntetésére az ellenőrzés megszervezéséért felelős bűnügyi szerv javaslata alapján kerülhet sor.

Amennyiben a veszélyes bűnöző közbiztonsági ellenőrzés alatt áll, ki kell kérni a közbiztonsági osztály (alosztály) vezető véleményét is.

A megszüntető javaslat jóváhagyására a Szabályzat 10. pontjában meghatározott vezetők jogosultak.

A hálózati beszerzés esetén az ellenőrzés megszüntetését a beszerzés engedélyezésére jogosult vezető hagyja jóvá; ha az

ellenőrzést fogantató és a beszervezést végrehajtó szerv nem azonos, az ellenőrző bűnügyi szerv vezetőjének egyetértésével.

Az ellenőrzés megszüntetésére tett javaslat jóváhagyása után a nyilvántartási szabályzatban meghatározottak szerint kell eljárni.

2. AZ ELLENŐRZÉS SZABÁLYZATI MÓDOSÍTÁSI

(Szabályzat 10-11. pont)

1. Az ellenőrzés rendszere

A rendszer a bűnügyi ellenőrzés rendszere a nyilvántartási szerv (bűnügyi ellenőrzési osztály) és a bűnügyi ellenőrzési osztályok közötti kapcsolatrendszer.

2. A szervezeti felépítés és a feladatok

A rendszer felépítése a bűnügyi ellenőrzési osztályok közötti kapcsolatrendszer.

A rendszer felépítése a bűnügyi ellenőrzési osztályok közötti kapcsolatrendszer.

3. Az ellenőrzés feladata

a) közvetlen ellenőrzés

— a bűnügyi ellenőrzési osztályok közötti kapcsolatrendszer.

— a bűnügyi ellenőrzési osztályok közötti kapcsolatrendszer.

b) közvetett ellenőrzés

A közvetett ellenőrzés a bűnügyi ellenőrzési osztályok közötti kapcsolatrendszer.

A közvetett ellenőrzés a bűnügyi ellenőrzési osztályok közötti kapcsolatrendszer.

A közvetett ellenőrzés a bűnügyi ellenőrzési osztályok közötti kapcsolatrendszer.

c) közvetlen ellenőrzés a bűnügyi ellenőrzési osztályok közötti kapcsolatrendszer.

A közvetlen ellenőrzés a bűnügyi ellenőrzési osztályok közötti kapcsolatrendszer.

effectiveness of the program in the area of the program.

The program is designed to provide a comprehensive approach to the problem of the program.

The program is designed to provide a comprehensive approach to the problem of the program.

The program is designed to provide a comprehensive approach to the problem of the program.

The program is designed to provide a comprehensive approach to the problem of the program.

The program is designed to provide a comprehensive approach to the problem of the program.

The program is designed to provide a comprehensive approach to the problem of the program.

The program is designed to provide a comprehensive approach to the problem of the program.

The program is designed to provide a comprehensive approach to the problem of the program.

The program is designed to provide a comprehensive approach to the problem of the program.

The program is designed to provide a comprehensive approach to the problem of the program.

The program is designed to provide a comprehensive approach to the problem of the program.

A VESZÉLYES BÜNÖZŐK ELLENŐRZÉSÉNEK RENDSZERE, AZ ELLENŐRZÉS MEGSZERVEZÉSE

(Szabályzat 16—19. pont)

AZ ELLENŐRZÉS ESZKÖZEI, MÓDSZEREI

(Szabályzat 20—31. pont)

1. Az ellenőrzés rendszere

A veszélyes bűnözők ellenőrzési rendszere a nyílt és operatív (titkos) eszközök, módszerek komplex alkalmazására épül.

2. A veszélyes bűnözők ellenőrzését végzik

- a rendőr-főkapitányságok II/I—1., 2., 3. (BRFK II/5.) osztályai,
- a rendőrkapitányságok bűnügyi, közbiztonsági és igazgatásrendészeti szervei.

3. Az ellenőrzés fajtái

a) közvetlen ellenőrzés

- bűnügyi nyomozó által
- más szolgálat beosztottja által.

b) közvetett ellenőrzés

(A bűnügyi szolgálat felülellenőrzést gyakorol a közbiztonsági szolgálat ellenőrzésére kiadott veszélyes bűnözőkkel kapcsolatos valamennyi rendőri feladat végrehajtásában.)

- nyomozói felülellenőrzés,
- vezetői felülellenőrzés.

c) veszélyes bűnözők évi felülvizsgálata

(Bűnügyi szolgálat végzi, esetenként más szolgálat bevonásával, a végrehajtásáért a bűnügyi szerv vezetője felelős.)

4. Az ellenőrzés formái

a) nyílt ellenőrzés

A veszélyes bűnözők ellenőrzését általában nyílt eszközökkel és módszerekkel kell megoldani.

A nyílt ellenőrzés végrehajtásához lehetőséget biztosítanak a rendőrhatalósági kényszerintézkedésekről és a pártfogó felügyeletről rendelkező jogszabályok.

b) titkos (operatív) ellenőrzés

A különösen veszélyes bűnözőket és azokat, akikkel szemben — kvalifikáltságuk miatt — a nyílt ellenőrzés nem kielégítő, elsősorban titkos módon kell ellenőrizni.

Az ellenőrzés hatékonysága, célja csak a tudatosan megválasztott eszközök, módszerek alkalmazásával valósítható meg. Ezért a különösen veszélyes bűnözők ellenőrzése során törekedni kell — az operatív eszközök sorában is kiemelten — a hálózati ellenőrzésre.

A különösen veszélyes bűnöző esetében, a titkos ellenőrzés során, operatív eszköz és módszer felhasználása kötelező!

c) kombinált ellenőrzés

A kombinált ellenőrzés esetén a nyílt és titkos ellenőrzési eszközöket és módszereket — az elérendő célnak megfelelően — együttesen kell alkalmazni.

A kombinált ellenőrzés során a bűnügyi szervnek koordináló szerepe van a különböző szolgálatok ellenőrző tevékenységében.

(A korábbi szabályozástól eltérően a fiatalokú veszélyes bűnözők nyílt, titkos és kombinált formában is ellenőrizhetők.)

5. Az ellenőrzés megszervezése

A nyilvántartásba vett veszélyes bűnözők ellenőrzését — társadalmi veszélyességük és a szolgálati ágak feladatkörének figyelembevételével — a bűnügyi szervnek kell elosztani.

A veszélyes bűnözők ellenőrzésének megszervezése, a felelős személyek kijelölése a rendőr-főkapitányságok II/

I—1., 2., 3. (BRFK II/I—5.) osztály, alosztály, a rendőrkapitányságok bűnügyi és közbiztonsági osztály (alosztály) vezetőinek feladata.

Az ellenőrzés fajtáit, formáit, módjait, valamint eszközeit és módszereit szükség esetén kombinációit — a személy ismeretének, a nyilvántartásba vételi javaslatban foglaltak és a feladatok összrendőri jellegének szem előtt tartásával — a veszélyes bűnözővé nyilvánításra, illetve különösen veszélyes bűnözővé minősítésére jogosult vezető határozza meg.

A veszélyes bűnözők, illetve a különösen veszélyesnek minősített bűnözők ellenőrzésének megszervezése, ellenőrzésre történő elosztása elsődlegesen a bűnügyi szerv vezetőjének feladata.

A veszélyes bűnözőket és a dossziékat — közvetlen ellenőrzés végrehajtása, vagy a közbiztonsági ellenőrzés irányítása szempontjából — a három bűnügyi terület (bűnüldözés, népgazdaság és társadalmi tulajdonvédelem, vizsgálat) nyomozói között kell elosztani. Szervenként egy személyt ki lehet ugyan jelölni a veszélyes bűnözőkkel kapcsolatos komplex rendőri feladatok koordinálására, de ez nem jelentheti az összes dosszié és feladat egyetlen nyomozóra való hárítását.

A veszélyes bűnözők és a különösen veszélyesnek minősítet-
teki dossziéi minden esetben a nyomozónál vannak, a körzeti megbízott csak az egységes nyilvántartó lapot (Nyilvántartólap a KMB által ellenőrzött-ról
905 028 1511 r. sz.) kapja meg.

6. Az ellenőrzés gyakorlati végrehajtása. Az ellenőrzés eszközei, módszerei. (Szabályzat 20—31. pont.)

A veszélyes bűnözők ellenőrzésének folyamatos biztosítása alapvető követelmény.

A nyílt ellenőrzés gyakorlati végrehajtása. (Szabályzat 20—27. pont.)

a) Ellenőrzést végzik

— bűnügyi (bűnüldözési, népgazdasági és társadalmi tulajdonvédelmi, vizsgálati);

- közbiztonsági;
- igazgatásrendészeti állomány.

b) Ellenőrzés helyei

A nyílt ellenőrzést meg kell szervezni

- veszélyes bűnöző lakásán;
- munkahelyén (ha ennek feltételei adottak, közvetett úton társadalmi erők, pártfogó felügyelet alá helyezett veszélyes bűnöző esetén társadalmi pártfogók bevonásával);
- közterületen;
- szórakozó és egyéb nyilvános helyeken;
- rendőrkapitányságon, rendőrőrsön, KMB irodán történő jelentkezés alkalmával (pártfogó felügyelet, illetve rendőrhatalósági kényszerintézkedések alkalmazása esetén).

Jogi értelmezés szerint az 1974. évi 17. sz. tvr. — az állam és közbiztonságról —, illetve a rendőrségről szóló 39/1974. Mt. számú rendelet jogi alapot biztosít a veszélyes bűnözők nyílt ellenőrzéséhez is, azonban hangsúlyozni szükséges, hogy a nyílt rendőri fellépéshez elsősorban a rendőrhatalósági kényszerintézkedések és a pártfogó felügyelet lehetőségeit kell igénybe venni természetesen akkor, amikor ennek feltételei fennállnak. Hangsúlyozottan érvényes ez a különösen veszélyesnek minősített kategória esetében.

c) Ellenőrzés eszközei és módszerei

— igazoltatás

A különböző szolgálati feladatok végrehajtása keretében fogatosított igazoltatások során használni kell a „Névmutatót”.

A Névmutató tartalmazza az ellenőrző rendőri szerv (rendőrfőkapitányság, rendőrkapitányság) feltüntetését is.

- Az igazoltatott veszélyes bűnözőről ki kell állítani az igazoltatási lapot (RK—16. cikkszám: 905 047 5116) két példányban, mely tartalmazza az igazoltatás — bűnügyi szempontból lényeges — körülményeit.
- Az igazoltatási lap egy-egy példányát meg kell küldeni az ellenőrzés, illetve az igazoltatás helye szerinti rendőri szervnek.

- A veszélyes bűnözők ellenőrzése során felmerült adatok és az igazoltatásokról érkezett adatlapok alapján, ha indokolt, a veszélyes bűnözőt el kell számoltatni.

— elszámoltatás

A személyükben állandó veszélyt jelentő — aktív — bűnözők ellenőrzését, **elszámoltatását soron kívül végre kell hajtani**, ha az adott területen

- ismeretlen tettes által elkövetett súlyos bűncselekmény;
- azonos módszerekkel, sorozat-bűncselekmények történtek.

A veszélyes bűnözőt az ellenőrzésért felelős bűnügyi szolgálatnak el kell számoltatni:

- börtönből való szabadulás után (szabadultnak jelentkeznie kell a rendőrségen, erről a büntetésvégrehajtási intézet értesíti is a rendőri szervet; el kell igazítani azt a személyt, akit a parancsnok a szabadultak fogadásával megbízott, hogy a veszélyes bűnözőt az ellenőrző nyomozóhoz kísérfje, elszámoltatás végett — ilyenkor segíteni kell a munkába állását, munkásszállási elhelyezését, a tanács szociálpolitikai osztályán a segélye folyósítását);
- amennyiben az ellenőrzési adatok indokolták (például az értékesítési nyilvántartásban való priorálás, más területi szerv által megküldött igazoltatási lapok adatai alapján);
- ha az évi felülvizsgálat indokolja;
- az eltűntetése után, előkerülését követően (tisztázni kell mi volt a célja, tevékenysége, hol volt a búvóhelye, kik segítették a rejtőzködése során, illetve kikkel került kapcsolatba stb.);
- ha rendőrhatósági figyelmeztetésben indokolt részesíteni;
- ha alkoholista és kényszerelvonó gyógykezelésre szükséges javaslatot tenni;
- ha rendőrhatósági felügyelet alá helyezhető, vagy kitiltási határozat hozható;
- ha a rendőrhatósági felügyelet vagy kitiltás szabályát megszegte;
- ha a pártfogó felügyelet szabályainak megszegése miatt rendőri hatáskörben indokolt eljárni;

— ha szabálysértési ügyben rendőri hatáskörben van lehetőség eljáráni.

(Az elszámoltatási jegyzőkönyveket a veszélyes bűnöző dossziéjában kell elhelyezni. Az iratokon nem szerepelhet a „Szigorúan titkos” minősítés, mielőtt aláírja a veszélyes bűnöző.)

— rendőrhatalósági kényszerintézkedések hatályosulásának ellenőrzése

Az igazgatásrendészeti állomány — rendőrhatalósági kényszerintézkedések hatályosulásának ellenőrzése kapcsán — a kényszerintézkedések alatt álló veszélyes bűnözők ellenőrzésében vesz részt.

— ellenőrző szolgálatok célirányos szervezése

A nyílt ellenőrzés folyamatosságának biztosítása érdekében a nyomozói, körzeti megbízotti és igazgatásrendészeti ellenőrzés egyéb szolgálati formákkal (járőr, gépkocsizó járőr, mozgóőr, nyomozóportya, közbiztonsági, közlekedési ellenőrző és razzia szolgálat) együttes alkalmazását — a terület bűnügyi operatív helyzetével összhangban — a közbiztonsági és igazgatásrendészeti vezetők bevonásával az illetékes bűnügyi vezető szervezi.

— társadalmi erők bevonása az ellenőrzésbe

A veszélyes bűnözők ellenőrzésébe, tevékenységük figyelemmel kísérésébe be kell vonni az önkéntes segítőket, a hivatalos és társadalmi kapcsolatokat is, de **önállóan** nyílt ellenőrzéssel **nem** bízhatók meg.

Főleg lakókörnyezeti ellenőrzésbe be kell vonni a körzeti megbízott tömegkapcsolatait is.

— területi szervek összehangolt ellenőrző tevékenysége

A veszélyes bűnözők nyílt ellenőrzését döntően a közbiztonsági szolgálat teljesítse a körzeti megbízottak útján.

A folyamatos ellenőrzés helyét, idejét a „KMB Nyilvántartólapra” kell feljegyezni. Az ellenőrzésről jelentést általában nem kell készíteni, azonban a veszélyes bűnöző életvitelétől, magatartásától és a bűnügyi helyzet alakulásától függően — mérlegelés alapján — az ellenőrzés megszervezéséért felelős vezető elrendelheti a jelentés készítését.

A bűnügyi állomány a veszélyes bűnözők ellenőrzését közvetlen és közvetett (felüellenőrzés) módon látja el.

- **A közvetlen ellenőrzésre** a bűnügyi állomány részéről akkor kerül sor, ha a veszélyes bűnöző körülményei, kvalifikáltsága ezt indokolják.
- **A felüellenőrzést** akkor kell alkalmazni, ha a veszélyes bűnöző közvetlen ellenőrzését a közbiztonsági állomány teljesíti. Ennek során meg kell győződni az ellenőrzés folyamatosságáról, elő kell segíteni a körzeti megbízottak, járőrök tevékenységének, módszereinek javítását. A felüellenőrzést az illetékes közbiztonsági parancsnokokkal összhangban kell teljesíteni.

A veszélyes bűnöző ellenőrzésének megszervezéséért felelős vezető az ellenőrzés folyamatosságának, rendszerességének biztosítása mellett meghatározhatja a közvetlen ellenőrzések és felüellenőrzések konkrét időpontját is.

A titkos (operatív) ellenőrzés gyakorlati végrehajtása
(Szabályzat 28—31. pont.)

a) Ellenőrzést végzik

- bűnüldözési,
- népgazdasági és társadalmi tulajdonvédelmi,
- vizsgálati állomány (a büntetésvégrehajtási intézetek területén).

b) Ellenőrzés helyei

A titkos ellenőrzést meg kell szervezni

- veszélyes bűnöző lakóhelyén,
- munkahelyén (amennyiben erre van lehetőség),
- az általa látogatott szórakozó és egyéb nyilvános helyeken,
- ha ennek lehetőségei adóttak, a kapcsolatai körében.

c) Ellenőrzés eszközei és módszerei.

A veszélyes bűnözők ellenőrzésének súlyponti kérdése, a bűnöző veszélyességéhez igazodó, ellenőrzési formák megválasztása, illetve az eszközök, módszerek differenciált alkalmazása.

Amennyiben a veszélyes bűnöző életviteléből, várható magatartásából a közrend, közbiztonság súlyosabb veszélyeztetésére lehet számítani, úgy a velük szemben alkalmazott ellenőrzésnek is támadóbbnak kell lennie.

A különösen veszélyesnek minősítettek ellenőrzésében követelmény az operatív eszközök, módszerek alkalmazása (az ellenőrzési tervből kitűnően ezt a közvetlen parancsnok köteles ellenőrizni is). Ez azonban nem zárja ki a kombinált ellenőrzés, esetenkénti nyílt formák — operatív érdekeket nem sértő — felhasználását, így a körzeti megbízotti ellenőrzést sem.

A titkos (operatív) eszközök, módszerek megválasztása, alkalmazásának ideje és módja tekintetében a bűnöző személy kvalitására, aktivitására és a bűnügyi operatív helyzetre figyelemmel — az ellenőrzésért felelős nyomozó javaslata alapján — a helyi bűnügyi vezetőnek kell döntenie.

Az operatív ellenőrzésnél biztosítani kell a rendelkezésre álló titkos eszközök és módszerek mind szélesebb körű alkalmazását. Az ellenőrzésben felhasználhatók a bűnügyi operatív felderítő munka szabályzatában meghatározott eszközök és módszerek, így elsősorban:

— hálózat

A veszélyes bűnözők hálózati ellenőrzése megoldható:

- speciálisan a veszélyes bűnözők ellenőrzésére szervezett hálózattal,
- az ellenőrzést folytató szervnél foglalkoztatott, de más vonalon vagy objektumban tevékenykedő hálózattal,
- más bűnügyi szerv hálózatával,
- adott esetben az állambiztonsági szolgálat hálózatával (az ellenőrző bűnügyi szerv megkeresése útján).

A különösen veszélyessé minősített és a veszélyes bűnözők közül a legaktívabb bűnözők hálózati ellenőrzésének megszervezéséért a rendőr-főkapitányságok II/I—1., 2., 3. (BRFK II/I—5.) osztály, alosztály és a rendőrkapitányságok bűnügyi osztály (alosztály) vezetői felelősek.

A folyamatos hálózati ellenőrzés biztosítása érdekében tanulmányozni kell az egyes vonalakon, objektumokban foglalkoz-

tatott hálózat hírszerzési lehetőségeit. El kell érni, hogy a hálózati személyek megismerjék az e körben előforduló veszélyes bűnözőket és konkrét ellenőrzési feladatokat kapjanak.

A népgazdasági és társadalmi tulajdonvédelmi szervek hálózata minden esetben ellenőrzi az objektumban dolgozó veszélyes bűnözőket, amennyiben ottlétükről tudomással bírnak. (Az ellenőrzésért felelős nyomozónak és a hálózatot foglalkoztató nyomozónak állandóan koordinálnia kell a feladatokat.)

A hálózat alkalmas a veszélyes bűnöző kapcsolatai, tervei, bűnöző magatartása, valamint szokásai, értékesítése, jelleme, életmódja, költsége és mozgása folyamatos felderítésére. Hálózattal — és általában ezzel egyidőben hivatalos és társadalmi kapcsolattal — kell ellenőrizni a veszélyes bűnözőt a lakhelyén, munkahelyén és az általa rendszeresen látogatott szórakozóhelyeken.

A hálózati személyt mindig konkrét ellenőrzési feladattal kell megbízni, és a nyomozónak be kell számoltatnia a folyamatos ellenőrző tevékenységről.

Lényeges, hogy a hálózati személy tapasztaltabb és kvalifikáltabb legyen, mint az általa ellenőrzött veszélyes bűnözők.

Külön problémát jelent — és ezért célszerű kizárólag a cigányvonalat tartó operatív tiszttel megszerveztetni az ellenőrzést — a cigánytelepeken összeverődött veszélyes cigánybűnözők hálózati biztosítása. Speciális feltételek, fokozott személyi alkalmassági követelmények, a hálózati személyt fenyegető megnövekedett veszély stb. nehezítik az ellenőrzést.

A veszélyes bűnözők ellenőrzéséről adott hálózati jelentésekből kivonatot kell készíteni, és azt a veszélyes bűnöző személyi gyűjtőjébe, illetve a figyelő dossziéba kell elhelyezni.

— alkalmi titkos adatszolgáltatók

Az alkalmi titkos adatszolgáltatók a veszélyes bűnöző lakókörnyezetében, munkahelyén, szórakozóhelyeken, kapcsolatai körében használhatók fel — meghatározott, konkrét — ellenőrzési feladat végrehajtására.

Bevonásukra akkor kerülhet sor, ha más operatív eszközök, módszerek, alkalmazása nem látszik célszerűnek és segítségük-

kel a veszélyes bűnözők tevékenysége, költekezése, értékesítései, kapcsolatai stb. gyorsan eredményesen feltárhatók.

Indokolt esetben az alkalmi titkos adatszolgáltatók felhasználhatók más operatív eszközzel, módszerrel párhuzamosan is a felszínre hozott adatok ellenőrzésére.

Az alkalmi titkos adatszolgáltatók bevonása során alapvető követelmény, hogy a veszélyes bűnözők ellenőrzésében is tükröződjön a feladatadás konkrétsága.

— hivatalos és társadalmi kapcsolatok

Hivatalos és társadalmi kapcsolatok elsősorban a munkahe-lyen, lakókörnyezetben használhatók fel a veszélyes bűnözők tevékenységének, kapcsolatainak konspirált figyelemmel kísé-résére.

— operatív technika

Csak konkrét bűncselekmény elkövetésének gyanújára utaló adatok esetén alkalmazható (a vonatkozó parancsok alapján), amennyiben az eredményes felderítés más eszköz, módszer, in-tézkedés bevezetésétől nem várható.

— környezettanulmány

A környezettanulmány a veszélyes bűnöző magatartásában, életkörülményeiben bekövetkezett változások feltárására hasz-nálható fel.

Igénybevételére sor kerülhet a veszélyes bűnöző időszakos fe-lülvizsgálata alkalmával, illetve a beszerzett adatok soron kívüli ellenőrzésére.

— figyelés

A veszélyes bűnöző mozgásának, tevékenységének, bűnös kapcsolatainak feltárására, szükség esetén dokumentálására használható fel — ha konkrét bűncselekmény elkövetésének gyanúja fennáll.

— nyilvántartások

A nyilvántartások a veszélyes bűnözők ellenőrzésének egyik alapvető eszközei.

Nemcsak a bűnügyi és a bűnügyi operatív nyilvántartások használhatók eredményesen az ellenőrzésben, hanem valamilyeni helyi és a nem rendőri jellegű (tanácsok, intézmények, vállalatok nyilvántartási adatai) nyilvántartások is.

Egyes rendőri nyilvántartásokból, amelyekben a figyelőzés kötelező, külön kérés nélkül nyerhető adat, mely esetleg más eszköz, módszer bevezetését váltja ki az ellenőrzésben.

Más nyilvántartásokból — szükség szerinti — priorálással kapható információ, ami a más forrásból nyert ellenőrzési adatokat cáfolja vagy megerősíti.

A nyilvántartásokból nyert információk fő értéke az objektivitás és ellenőrzöttség.

Ügyelni kell arra, hogy minden operatív forrásból nyert adat felhasználása csak a konspirációs szabályok megtartása mellett történhet.

A veszélyes bűnözők ellenőrzése során gyakran alkalmazott módszerek még a rendőri adatgyűjtés, a konspirált megtekintés és a konspirált meghallgatás.

Ezek vagy kiegészítik, illetve ellenőrzötté teszik a más operatív forrásból nyert adatokat vagy felvetik annak igényét, hogy a veszélyes bűnözők ellenőrzésére jelentősebb súlyú eszközöket, illetve módszereket vezessen be az ellenőrző szerv.

7. Az ellenőrzési terv

Az ellenőrzésért felelős bűnügyi szervnek ellenőrzési tervet kell készítenie:

A különösen veszélyes bűnözőnek minősített veszélyes bűnözők ellenőrzésére minden esetben kell ellenőrzési tervet készíteni.

Külön tervet kell készíteni a veszélyes bűnözők ellenőrzésére alkalmazott:

- hálózati ellenőrzés,

- operatív technika alkalmazása,
- figyelés során.

A veszélyes bűnözők ellenőrzésére általában nem kell készíteni ellenőrzési tervet. Itt az ellenőrzés folyamatosságát, tervszerűségét a vezetői felüellenőrzés biztosítja.

Az ellenőrzési terv biztosítja az ellenőrzés folyamatosságát, teljességét; a rendelkezésre álló eszközök, módszerek komplex felhasználását.

Az ellenőrzési terv tömör, konkrét, célirányos, egyedi és továbbfejleszthető legyen.

Az ellenőrzési tervet el kell helyezni a veszélyes bűnöző dosziéjában.

8. Figyelőzés

Minden veszélyes bűnöző figyelőzését — sajátos ellenőrzési módszerként — el kell rendelni:

- az értékesítési nyilvántartásban,
- lakcím és közlekedési nyilvántartásokban,
- útlevél nyilvántartásban,
- eljárás alá vontak és büntettek nyilvántartásában,
- jogellenesen külföldre távozás okából megszüntetett ellenőrzésű veszélyes bűnözők, tiltó névjegyzékre való felvételét kell kezdeményezni.

A figyelőzés bevezetését a bűnügyi szolgálatnak kell kezdeményezni a nyilvántartási szabályzatban meghatározott módon.

Az értékesítési nyilvántartás adatait a veszélyes bűnöző elszámoltatásánál, az egyéb nyilvántartások értesítéseit a veszélyes bűnöző indokolt korlátozására irányuló intézkedéseknél kell mérlegelni és figyelembe venni.

(Az értékesítési nyilvántartás adatainak felhasználásánál a konspiráció szabályainak betartása kötelező.)

A veszélyes bűnöző ellenőrzésének megszüntetése, illetve nyilvántartásból való törlése esetén intézkedni kell a figyelőzés visszavonásáról. Kivételt képez az az eset, amikor jogellenesen külföldre távozás miatt kerül sor az ellenőrzés megszüntetésére. Ebben az esetben a lakcímfelügyelést fenn kell tartani és intézkedni kell a tiltó névjegyzékre való felvételtől. A nyomozó által készített szolgálati jegyet a rendőrkapitányság vezetője, vagy a megyei rendőr-főkapitányság II/I—1., 2., 3. osztály vezetője által javasolva a rendőr-főkapitányság közbiztonsági (bűnügyi) helyettese egyetértésével az igazgatásrendészeti osztály vezetőjén keresztül fel kell terjeszteni a BM ORFK KEO vezetőjének.

A gyakorlatban a veszélyes bűnözők tiltó névjegyzékre vételét az esetek többségében megelőzheti az a tény, hogy az útlevílynyilvántartásban figyelőzésük (szocialista és nem szocialista relációban egyaránt) kötelező.

Az útlevíl-kérelem megtagadására a hatályos útlevíl törvény előírásai szerint kerülhet sor.

III.

SPECIÁLIS FELADATOK ÉS ELJÁRÁSOK A VESZÉLYES BŰNÖZŐK ELLENŐRZÉSÉBEN

32. A veszélyes bűnözők operatív felderítés alá vonása

A veszélyes bűnözők ellenőrzése során beérkező információk, adatok alapján kell dönteni az operatív felderítés kezdeményezéséről. Az operatív felderítés elrendelésére a felderítő munka követelményei és általános szabályai szerint kerülhet sor.

Az operatív felderítés elrendelése esetén a veszélyes bűnöző személyi gyűjtőjét, illetve a figyelő dossziét ideiglenesen az operatív felderítés anyagával együtt kell kezelni és az ellenőrzésről — szükség szerint — az operatív felderítést folytató szerv gondoskodik.

Az operatív felderítés kezdeményezése esetén, elrendelésről, befejezésről határozatot vagy rövid feljegyzést, illetve az összefoglaló jelentést kell elhelyezni a személyi gyűjtőben vagy a figyelő dossziében.

Abban az esetben, ha más területi szerv folytatja a veszélyes bűnöző ellenőrzését, mint amelyik elrendelte az operatív felderítést, a felderítést elrendelő és végző rendőri szerv — a prioritást követően — megkéri a személyi gyűjtő vagy figyelő dossziét és a két bűnügyi szerv összehangolja a tevékenységét. A folyamatos ellenőrző tevékenység nem zavarhatja az operatív felderítés menetét.

A börtönelhárítás önállóan nem folytathat operatív felderítést, csak részfeladatokat teljesít a felderítésben. A börtönben levő veszélyes bűnözővel szemben indokolt operatív felderítést is a területileg illetékes bűnügyi szerv folytatja le, illetve kéri magához a veszélyes bűnöző dossziéját. Ezekben az esetekben a három bűnügyi szerv összehangolt tevékenysége szükséges.

33. A szabadságvesztés büntetését töltő veszélyes bűnözők ellenőrzése

A börtönelőrzés teljesítése az általánostól eltérően történik az alábbiak szerint:

A büntetésvégrehajtási és a büntetésvégrehajtás szervezeti keretei között működő munkaterápiás intézetben elvő előzetes letartóztatott, elítélt vagy beutalt veszélyes bűnözőt ellenőrzés alá kell vonni.

A börtönellenőrzés célja az elhallgatott és a felderítetlenül maradt, illetve a tervezett bűncselekmények, valamint a büntetésvégrehajtási intézet belső rendjét sértő vagy veszélyeztető cselekmények megelőzése, felderítése. A börtönellenőrzés megszervezéséért az ellenőrzést teljesítő bűnügyi szerv vezetője, végrehajtásáért a börtön-elhárító operatív tiszt felelős.

A börtönellenőrzésre megkeresés vagy saját kezdeményezés alapján kerülhet sor.

A büntetésvégrehajtási intézetbe kerülő veszélyes bűnöző dossziéja a bűnügyi szervnél marad, az ellenőrzésért felelős nyomozó intézkedik a helyi határidőnyilvántartásba vételéről.

A börtönellenőrzést a veszélyes bűnözőt ellenőrző szervnek írásbeli megkeresésben kell kérni.

A dosszié operatív értékű adatait is összefoglaló, megkeresés tartalmazza a veszélyes bűnöző

- személyére vonatkozó adatokat,
- előéletére vonatkozó bűnügyi és operatív nyilvántartási adatokat,
- eddigi ellenőrzése során megállapított főbb adatokat — különösen a bűnözői kvalifikáltság fokát,
- utolsó bűncselekményének rövid leírását — különösen a vizsgálat során tanúsított magatartását,
- a börtönellenőrzés konkrét célját — ezt olyan részletességgel és igényességgel, hogy ez egyben az intézeti ellenőrzésnek terve, melyet a börtön operatív tiszt csupán kiegészít,
- a folyamatban levő operatív felderítés esetén az ellenőrzés irányát, az igényelt részfeladatokat,
- minden egyéb olyan adatot, amely a börtönellenőrzés eredményességét elősegíti (korábban mely intézetekben töltötte ki ítéleteit, ismert szokásai, ismert kinti barátai, bűnöző társai, ismert börtöntársai, az intézeti fegyelemhez, munkához, közösséghez való eddigi viszonyulása, koráb-

ban foglalkoztatták-e alkalmi titkos adatszolgáltatóként, illetve hálózati személyként stb.).

A megkeresést a nyomozó két példányban készíti, jóváhagyja a bűnügyi szerv vezetője, egyik példányt a veszélyes bűnöző személy dossziéjában kell elhelyezni.

A büntetésvégrehajtási intézetekbe került valamennyi veszélyes bűnöző börtönellenőrzése kötelező, melyet az alábbiak szerint kell lefolytatni:

A büntetésvégrehajtási intézetekben és a büntetésvégrehajtás szervezetéhez tartozó más intézetekben (a továbbiakban: intézet) levő előzetes letartóztatott, elítélt, beutalt, szigorított őrizetes (a továbbiakban együtt: fogvatartott) veszélyes bűnöző ellenőrzését annak a rendőr-főkapitányságnak a II/I—3. osztálya teljesíti, amelynek illetékességi területén az intézet van.

A Budapesti Büntetésvégrehajtási Intézet (Budapest X., Kozma utca 13.) a Fővárosi Büntetésvégrehajtási Intézet (Budapest II., Gyorskocsi utca 25—27.), a Büntetésvégrehajtás Központi Kórházában Tökölön, valamint a Tököli Büntetésvégrehajtási Intézetben levő veszélyes bűnözők ellenőrzését a BM III/1. Osztálya, a Fiatakorúak Büntetésvégrehajtási Intézetében Tökölön levő fiatakorú veszélyes bűnözők ellenőrzését a BRFK II/I—5. Osztálya teljesíti.

Az intézetekben levő fogvatartottak börtönellenőrzését csak a veszélyes bűnözővé nyilvánításra jogosult rendőri szervek kérhetik.

Saját kezdeményezés alapján akkor kerül sor az ellenőrzés megszervezésére, ha az elítélt veszélyes bűnözővé nyilvánítását, illetve különösen veszélyes bűnözővé minősítését a börtön operatív szerv kezdeményezte.

Ha a fogvatartottat szabadságvesztés büntetésének megkezdése előtt az arra jogosult rendőri szerv valamilyen okból nem nyilvánította veszélyes bűnözővé vagy nem minősítette különösen veszélyes bűnözővé, a börtön operatív szervnek saját kezdeményezésre veszélyes bűnözővé kell nyilvánítani, illetve a veszélyes bűnözőt különösen veszélyes bűnözővé kell minősíteni:

— akinek szigorított őrizetét elrendelték,

- aki a Szabályzat 1., 5/b. pontjaiban és az 1. számú mellékletben foglalt feltételeknek megfelel, amennyiben ez hitelt érdemlően a börtönelhárító operatív tiszt tudomására jut.

A fogvatartott személyek veszélyes bűnözővé nyilvánítására és különösen veszélyessé minősítésére a nyomozó javaslata alapján a rendőr-főkapitányság II/I—3., illetőleg a BRFK II/I—5. osztály és alosztály vezetői jogosultak.

A veszélyes bűnözővé nyilvánítást, illetőleg a különösen veszélyes bűnözővé minősítést a tudomásra jutáskor, de legkésőbb a fogvatartott szabadulása előtt hat hónappal kell végrehajtani.

A börtönellenőrzést teljesítő azt a veszélyes bűnözőt törölheti a nyilvántartásból, aki meghalt.

A törlésről — az ellenőrzés során keletkezett iratok egyidejű megküldésével — értesíteni kell az ellenőrzést kérő szervet, amely intézkedik a veszélyes bűnöző dossziéjának lezárásáról és selejtezéséről.

Meg kell szüntetni annak a veszélyes bűnözőnek a börtönellenőrzését, akit a hálózatba beszerveztek.

A veszélyes bűnöző börtönügynöknek beszervezhető, különösen indokolt esetben alkalmi titkos adatszolgáltatóként bevonható. (Alkalmi titkos adatszolgáltatókénti bevonásnál az ellenőrzést nem kell megszüntetni, erre vonatkozóan külön módszertani anyag rendelkezik.)

A börtönellenőrzés megszüntetését előzőleg a megkereső szervvel egyeztetni kell.

A beszerzés miatti megszüntetésről készült irat egy példányát az ügynöki dosszié személyi részében is el kell helyezni. A beszerzést végrehajtó operatív tisztnak egyben értesítenie kell a BM Adatfeldolgozó Csoportfőnökség 4. Osztályát az ellenőrzés megszüntetéséről.

Ha az ilyen módon beszervezett ügynök a szabadulásakor külső rendőri szervekkel a további együttműködést nem vállalja és a hálózati munkát megtagadja, erről az ellenőrzést korábban kérő vagy az állandó lakhely szerint illetékes rendőri szervet értesíteni kell.

A fogvatartott veszélyes bűnözőt — az ellenőrzés időtartamának letelte okából — évenként felülvizsgálni nem kell.

A börtönellenőrzésnél minden rendelkezésre álló operatív és nyílt eszköz és módszer igénybevehető.

A börtönellenőrzés megkezdését követő és a szabadulást megelőző hat hónapban operatív ellenőrzést, a közbeeső időszakban általában nyílt ellenőrzést kell folytatni, mely elsődlegesen irányul:

- a fogvatartás megkezdését követően; az elhallgatott,
- a szabadulást megelőzően; a tervezett bűncselekmények,
- a közbeeső időszakban; az intézet rendjét sértő vagy veszélyeztető cselekmények felderítésére, illetőleg megelőzésére.

Amennyiben a közbeeső időszakban operatív ellenőrzés szükségessége merül fel, azt haladéktalanul meg kell kezdeni és adig folytatni, amíg attól eredmény várható.

Az egy évig terjedő szabadságvesztés esetén az ellenőrzés — főleg operatív eszközökkel történik — és mindhárom feladatra kiterjed.

A börtönellenőrzés során megállapított, bűncselekményre utaló, illetve azzal összefüggő adatokról a megkereső — ha a börtönellenőrzés saját kezdeményezésre történt — az elkövetés helye szerint illetékes rendőri szervet haladéktalanul tájékoztatni kell.

A tájékoztatott rendőri szerv az adatok felhasználásáról visszaértesítést köteles küldeni.

A veszélyes bűnözővel szemben folytatott operatív felderítés ideje alatt nyílt módszerekkel végzett ellenőrzés szünetel.

Operatív felderítés alatt álló veszélyes bűnözőt a hálózatba beszervezni tilos.

A megkeresés alapján teljesített börtön ellenőrzésről sem kell tervet készíteni, mert azt — alakilag és tartalmilag is — helyettesíti a megkeresés. Ezt szükség szerint később ki lehet egészíteni.

Saját kezdeményezés alapján veszélyes bűnözővé nyilvánított és különösen veszélyes bűnözőnek minősített fogvatartott személy börtön ellenőrzését az e célra készített terv alapján kell végezni. A terv szükség szerint kiegészíthető és módosítható.

Az intézetekben ellenőrzés alá vont veszélyes bűnözők esetében a Szabályzat 31. pontjában foglalt sajátos ellenőrzési módszereket alkalmazni nem kell. (Szabadulásukat követően viszont erre is azonnal intézkedni szükséges.) A veszélyes bűnözőről — az intézetekben használatos, illetve erre alkalmas — nyilvántartó kartont kell kitölteni és azt megfelelő rendszerben (ABC vagy szabadulási idő szerint) kell kezelni.

A nyilvántartó karton tartalmazza a veszélyes bűnöző

- minősítését (veszélyes bűnöző: VB, különösen veszélyes bűnöző: KVB),
- személyi adatait,
- milyen bűncselekmény miatt tölti büntetését,
- befogadás idejét,
- szabadulás idejét,
- börtönellenőrzését kérő (megkereső) rendőri szerv megnevezését,
- annak a hálózati személynek az azonossági számát és fedőnevét,
- valamint annak az alkalmi titkos adatszolgáltatónak a számát, aki ellenőrzi, ellenőrizte vagy róla jelentést, illetőleg tájékoztatást adott.

A börtönellenőrzés eredményéről — a veszélyes bűnöző szabadulása előtt egy hónappal, illetve váratlan szabadulás esetén soron kívül — összefoglaló jelentést kell készíteni, azt a keletkezett iratokkal a börtönellenőrzést kérő szervnek kell megküldeni. Az összefoglaló jelentés egy példányát a BM Adatfeldolgozó Csoportfőnökség Bűnügyi Nyilvántartó Osztályának is meg kell küldeni. Saját kezdeményezés alapján fogatosított börtönellenőrzés esetén a keletkezett anyagokat — az összefoglaló jelentéssel együtt — a szabadulás helye szerint illetékes bűnügyi szervnek kell megküldeni.

Az összefoglaló jelentésben a személyi adatokon és az elítélésre vonatkozó adatokon kívül rögzíteni kell az ellenőrzés ideje alatt megállapított fontosabb tényeket, így különösen

- külső kapcsolatait (ki látogatta, kitől kapott levelet, csomagot, kinél volt eltávozáson, kik a barátai stb.),
- belső kapcsolatait (barátai, homoszexuális partnerei stb.),
- az elítéltek között használatos gúnynevét, becenevét,
- az intézetben keletkezett tetoválását, különösen ismertető jelét,
- egészségi állapotát,
- a munkához és a közösséghez való viszonyát,
- magatartását, személyiségét, s a róla kialakult nevelői és más véleményét,
- a szabadságvesztés (szigorított őrizet) ideje alatt elkövetett bűncselekményét és általában fegyelmi helyzetét,
- szabadulása utáni bűnöző és egyéb terveit (hol kíván munkába elhelyezkedni, letelepedni),
- mennyi pénzzel és milyen értéktárggyal szabadul,
- államigazgatási vagy egyéb intézkedésekre tett javaslatot.

Az összefoglaló jelentést három példányban kell elkészíteni, melyet

- az ellenőrzést kérő vagy a lakhely szerint illetékes rendőri szervnek, illetve
- a BM Adatfeldolgozó Csoportfőnökség Bűnügyi Nyilvántartó Osztálynak kell megküldeni,
- helyileg — a BV intézetben maradó példányt — külön dossziében kell gyűjteni.

A börtönellenőrzés során keletkezett iratokat — veszélyes bűnözőként külön-külön — TÜK szabályok szerint, iratgyűjtőben kell elhelyezni.

A börtönellenőrzés a veszélyes bűnöző szabadulásakor vagy szabadlábra helyezésekor befejeződik.

A börtönellenőrzés befejezésekor a börtönelhárító operatív tisztt

- a börtönellenőrzés eredményéről keletkezett iratokat a megkereső rendőri szervnek — saját kezdeményezés alapján teljesített ellenőrzés esetén az állandó lakhely szerint illetékes rendőri szervnek — a börtönellenőrzés befejezése előtt egy hónappal megküldi,
- ha a veszélyes bűnöző feltételes szabadságra bocsájtás, kegyelem vagy más okból váratlanul szabadul, az iratokat a megkereső bűnügyi szervnek soron kívül megküldi, (így jár el akkor is, ha a veszélyes bűnözőt a szabadulását megelőzően két hónapon belül kényszergyógyítás vagy gyógykezelés okából más intézetbe véglegesen átszállítják),
- ha a veszélyes bűnözőt büntetésének továbbtöltése vagy más okból véglegesen más intézetbe szállítják át, a keletkezett iratokat a szolgálati út betartásával a másik intézet nyomozójának megküldi és erről a megkereső bűnügyi szervet értesíti.

34. Büntetőeljárás esetén teendő intézkedések

Az eljárás megindulásakor a vizsgáló nyomozó priorálni köteles az eljárás alá vont személyt a Névmutatóban.

Veszélyes bűnözővel szemben folytatott büntetőeljárás során meg kell kérni a veszélyes bűnöző anyagát.

Az ellenőrzés adatait a bizonyításhoz, az eljárás kiszélesítéséhez, az elkövetés okainak felderítéséhez kell felhasználni.

A felhasználás során ügyelni kell arra, hogy az ellenőrzés titkos eszközei és módszerei konspiráltak maradjanak. A titkos bizonyítási anyagok nyílt eljárásban való hasznosítására csak közvetett úton nyílik lehetőség.

Az operatív adatok realizálásának módját a nyomozást folytató és az ellenőrzésért felelős szervek együttesen határozzák meg.

Tisztázni kell, hogy az újabb bűncselekmény elkövetését milyen körülmények segítették elő.

Ellenőrzési mulasztás esetén az ellenőrző szerv vezetőjét értesíteni kell a szükséges intézkedés megtétele végett.

Csak akkor tekinthető eredményesnek a veszélyes bűnözők ellenőrzése, ha a bűncselekmény elkövetése esetén az ellenőrző maga kezdeményezi a büntetőeljárást.

Az eljárás megindulása minden esetben alkalom a korábban elmaradt ujjnyomatlap és a bűnügyi fényképek (rabosítás) pótlására.

Ha a veszélyes bűnöző szabadlábon védekezik, az ellenőrzés nem szünetel. Ilyenkor az eljáró és ellenőrző bűnügyi szerv célirányosan hangolja össze tevékenységét.

A nyomozás befejezésekor az eljáró szerv készítsen összefoglaló jelentést és a veszélyes bűnöző anyagával együtt küldje vissza az ellenőrző szervnek.

A börtönellenőrzés kezdeményezése az ellenőrző szerv feladata.

35. A veszélyes bűnöző lakhely változása esetén követendő eljárás

A veszélyes bűnöző lakhelyváltozása esetén az ellenőrző szervnek meg kell győződnie a lakhelyváltozás okáról, ténylegességről és várható tartamáról.

Állandó lakhely változtatás esetén

A veszélyes bűnöző állandó lakásának megváltozása esetén a személyi gyűjtőt, illetve a figyelő dossziét a bűnügyi nyilvántartón keresztül meg kell küldeni az új lakóhely szerint illetékes rendőr-főkapitányságnak.

A változásról a BM Adatfeldolgozó Csoportfőnökség Bűnügyi Nyilvántartó Osztályát is értesíteni kell.

A további ellenőrzés azonnali megszervezéséért az új lakhely szerint illetékes bűnügyi szerv felelős.

Ideiglenes lakhely változtatás esetén

Ideiglenes lakhely változtatás esetén, ha az huzamosabb ideig tartó munkavállalással, tartózkodással függ össze, a személyi gyűjtőt, illetve figyelő dossziét az ideiglenes lakhely szerint illetékes rendőrkapitányságnak kell megküldeni a bűnügyi nyilvántartón keresztül. Ez esetben az állandó lakhely szerinti rendőri szerv a veszélyes bűnözőt „személyi lapon” tartja nyilván és (átmeneti visszatérés, szabadság, betegség) ellenőrzi. A megállapításokat,

ha érdemi intézkedés nem szükséges, a személyi lapon kell feltüntetni.

A változásról csak a megyei bűnügyi nyilvántartót kell értesíteni. Az ideiglenes lakhelyen folytatott ellenőrzés esetén, az ideiglenes lakhely szerinti bűnügyi szervnek kell megszervezni az ellenőrzést. Amennyiben erre az időszakra esik az évi felülvizsgálat vagy az ellenőrzés megszűnésének ideje, akkor a két bűnügyi szerv együttesen — a ténylegesen ellenőrzést folytató szerv elsődleges felelőssége mellett — hozza meg döntését.

A személyi lapon addig kell nyilvántartani, amíg az állandó lakhelye fennáll. Amennyiben az állandó lakhelye bármi okból megszűnik (kijelentkezés, kényszerkijelentés) az ideiglenes lakhelyet — az ellenőrzés és nyilvántartás szempontjából is — állandó lakhelynek kell tekinteni.

36. Az eltűnt vagy ismeretlen helyen tartózkodó veszélyes bűnöző felkutatása

Az eltűnt vagy ismeretlen helyen tartózkodó veszélyes bűnözők felkutatására teendő intézkedések vonatkozásában a „Rendőrség körözési munkájának szabályzata” 31. és 36. pontjában előírtak az irányadók.

Ideiglenes lakhelyen folytatott ellenőrzés esetén az ideiglenes lakhely szerint illetékes bűnügyi szervnek kell intézkednie a felkutatásról, illetve a körözés elrendeléséről.

Az eltűnt vagy ismeretlen helyen tartózkodó veszélyes bűnözők felkutatására kiadott személykörülezések esetén fogantató elsődleges intézkedések:

- állandó-, illetve az ideiglenes lakóhelyen történő kutatás,
- priorálni a KLO-n, büntettesek nyilvántartásában és az operatív nyilvántartási adattárakban,
- kórházi ágynyilvántartókban, Országos Mentőszolgálat napló-nyilvántartásában, elmegyógyintézetekben való kutatás,
- IM Büntetésvégrehajtás Országos Parancsnokság nyilvántartásaiban való kutatás,

- a veszélyes bűnöző ismert kapcsolatainál történő kutatás (helyileg és megkeresések útján).

A veszélyes bűnöző eltűntkénti körözését kell elrendelni, ha a meghatározott intézkedések — 30 napon belül — nem vezettek eredményre.

A veszélyes bűnözőt, ha ismeretlen helyről visszatért, az ellenőrző, illetve ha körözés alapján tartózkodási helye ismertté válik, a feltaláló rendőri szervnek részletesen el kell számoltatni. Ennek eredményétől függően kell meghatározni a további intézkedéseket.

Az elszámoltatás terjedjen ki

- az eltűnés vagy elrejtőzés okára,
- eltűnése ideje alatt kiknél tartózkodott, kikkel és milyen jelleggel került kapcsolatba,
- eltűnése ideje alatt miből tartotta fenn magát,
- követett-e el bűncselekményt, szerzett-e tudomást bűncselekményről stb.

Amennyiben a feltaláló szerv nem azonos az ellenőrzést folytató rendőri szervvel, akkor az elszámoltatás eredményéről értesíti az ellenőrző szervet, aki köteles a további intézkedésekről gondoskodni.

Abban az esetben, ha a veszélyes bűnöző az eltűnés vagy elrejtőzés ideje alatt nem követett el bűncselekményt, általában szabálysértési (bejelentkezési kötelezettség elmulasztása, ref-szabályok megszegése, pártfogó felügyelet szabályainak megszegése) eljárást kell kezdeményezni vagy amennyiben a feltételei ezzel a cselekményével valósulnak meg, úgy rendőrhatósági kényszerintézkedések bevezetésére kell javaslatot tenni.

37. Eljárás tényleges katonai szolgálat esetén

A veszélyes bűnöző tényleges katonai szolgálatra bevonulásakor meg kell állapítani, hogy mikor, melyik katonai alakulathoz vonult be.

Bevonulás után a veszélyes bűnöző ellenőrzését meg kell szüntetni, dosszióját le kell zárni és irattározni kell. A bevonu-

lás miatti ellenőrzés megszüntetéséről értesíteni kell a BM Adatfeldolgozó Csoportfőnökség Bűnügyi Nyilvántartó Osztályát.

Az ellenőrzés tapasztalatairól, a veszélyes bűnöző magatartásának megítéléséhez szükséges adatokról rövid összefoglaló jelentést kell készíteni és azt meg kell küldeni a BM III/IV. Csoportfőnökségnek.

A HM szervei a BM III/IV. Csoportfőnökség útján végzik a szükséges priorálásokat. Erre vonatkozóan irányadó a hatályban levő HM—BM közös parancs.

A VESZÉLYES BÜNÖZŐKKEL SZEMBEN ALKALMAZHATÓ ÁLLAMIGAZGATÁSI ÉS EGYÉB INTÉZKEDÉSEK

38. A veszélyes bűnözők ellenőrzésének célját — a megelőzést és a nevelést is — hatékonyan szolgálják a rendőrhatalósági kényszerintézkedések és a korlátozó, illetve reszocializáló jellegű, bűnözőkkel szemben alkalmazható államigazgatási intézkedések.

Az ellenőrzés hatékonyságának biztosítása, a visszatartó hatás fokozása érdekében — hatályos jogszabályok következtetés alkalmazásával — a veszélyes bűnözők tevékenységét, mozgását államigazgatási és egyéb intézkedésekkel is korlátozni kell.

Rendőrhatalósági kényszerintézkedések:

az operatív ellenőrzés mellett a leghatékonyabb ellenőrzésnek minősülnek:

- a rendőrhatalósági felügyelet,
- a rendőri felügyelettel együttesen elrendelt kitiltás (kijelölt tartózkodási helyen).

Szigorú magatartási szabályokat írnak elő, megszegésük pénzbürtókat vagy elzárást von maga után. Szabályainak megtartását célzó ellenőrzések önmagukban is hatékony és jogszabályban biztosított ellenőrzést jelentenek.

A kényszerintézkedések időtartama egy év, mely legfeljebb három ízben újabb egy évre meghosszabbítható. A veszélyes bűnözők ellenőrzése szempontjából nem közömbös ez a huzamosabb időtartam sem.

Az egy évet meg nem haladó szabadságvesztés ideje a kényszerintézkedés időtartamába beszámít.

A rendőrhatalósági kényszerintézkedésekről szóló jogszabályok a veszélyes bűnöző személyek esetére külön is rendelkeznek.

A bűnügyi, közbiztonsági és az igazgatásrendészeti szerveknek egyaránt szorgalmazni kell a rendőrhatalósági kényszerintézkedéseket:

- börtönből szabadulást követően, amennyiben a börtönel-lenőrzés is jelzi, hogy várhatóan nem hagy fel bűnöző életmódjával a személy,
- szabadlábban levő veszélyes bűnöző esetén, amennyiben életvitele újabb bűncselekmények elkövetéséhez vezethet.

A Szabályzat szerint a rendőrhatalósági kényszerintézkedésekkel kapcsolatos előírások:

- veszélyes bűnözőkkel szemben, ha nem állnak pártfogó fel-ügyelet hatálya alatt, rendőrhatalósági felügyelet, illetve rendőrhatalósági felügyelet és kitiltás együttes alkalmazásá-ra kerülhet sor;
- a különösen veszélyes bűnözőkkel szemben — amennyiben operatív érdeket nem sért — általában rendőrhatalósági kényszerintézkedés alkalmazását kell kezdeményezni;
- amennyiben a veszélyes bűnöző életvitele újabb bűncse-lekmény elkövetéséhez vezethet, eltűnéssel, tartózkodási hely bejelentés nélküli megváltoztatásával az ellenőrzést megghiúsítja, kezdeményezni kell a rendőrhatalósági kény-szerintézkedés alkalmazását.

A rendőrhatalósági kényszerintézkedések kezdeményezésénél, egyéniesítve, javaslatot kell tenni a határozatban előírható — bűnmegelőzést elősegítő — kötelezettségekre és tilalmakra.

- a kényszerintézkedés alatt álló veszélyes bűnözőt az ellen-őrzésért felelős nyomozó — jelentkezés alkalmával — személyesen is köteles elszámoltatni.

A jelentkezési időpontot és helyet a bűnügyi, igazgatásren-dészeti, közbiztonsági szolgálatok egyeztessék. A havi többszöri megjelenés közül a nyomozó válassza ki azt az időpontot, amely a veszélyes bűnöző elszámoltatásához a legjobban megfelel.

Rendőrhatalósági figyelmeztetés:

a rendőrhatalósági figyelmeztetést kell alkalmazni a veszélyes bűnözővel szemben, amennyiben a jogszabályi feltételek fenn-állnak.

A rendőrhatósági figyelmeztetés lényege az, hogy az ellenőrzött személy tudomására hozzuk, cselekménye a következő alkalommal már súlyosabb rendőri intézkedést vonhat maga után.

A rendőrhatósági figyelmeztetés

- határozatban történik,
- bünygyi szerv alkalmazhatja,
- a rendőrség épületében, kapitányságvezető vagy megyei osztályvezető engedélyével,
- olyan magatartásért, ami bűnöző jelleget mutat ugyan, de a bizonyításhoz kevés vagy valamely bűncselekmény — büntetőjogilag nem büntethető — előkészületéért róható ki.

A figyelmeztetés tárgyát a személy elismeri, a figyelmeztetést tudomásul veszi és a határozatot aláírja, melyet a dossziéban kell elhelyezni.

Csak az államigazgatási jogszabály általános eseteinek, feltételeinek megléte alapján — de a veszélyes bűnöző személyeknél fokozott rendőri igénnyel — lehet alkalmazni:

- pártfogó felügyelet alatt álló utógondozott ellenőrzését,
- kényszerelvonó, illetve kötelező munkaterápiás intézeti gyógykezelést,
- gépjárművezetői engedély megvonását,
- engedélyüggyek szigorított elbírálását,
- szabálysértési eljárásokat.

Pártfogó felügyelet alatt álló utógondozott ellenőrzése

- pártfogói felügyelet alatt álló utógondozott ellenőrzését, aktív veszélyes bűnözők esetén indítványozni kell, hogy az utógondozott jelentkezési kötelezettségének az illetékes rendőri szervnél tegyen eleget, ezzel párhuzamosan az előírt magatartási szabályok ellenőrzését biztosítani kell.
Indokolt esetben kezdeményezzék a magatartási szabályok módosítását, kiegészítését, illetve mellőzését.

Ennek az intézménynek a felhasználása valójában a veszélyes bűnöző kettős ellenőrzését jelenti, egyben jogszabályi alapon

biztosítja a társadalmi erők bevonását az ellenőrzésbe. A megvalósíthatósága, sikere jelentős mértékben függ a bűnügyi szerv gyakorlatában már korábban kialakított hivatalos és társadalmi kapcsolattartás színvonalától.

Kényszerelvonó, illetve kötelező munkaterápiás intézeti gyógykezelés:

alkoholista veszélyes bűnözővel szemben kényszerelvonó, illetőleg kötelező munkaterápiás intézeti gyógykezelést kell kezdeményezni.

A kényszerelvonó, illetve az intézeti gyógykezelés ott jelentős, ahol a bűnöző magatartást kiváltó okok között az alkoholos szenvedély dominál. A kényszergyógykezelés alkalmazása a közveszélyes munkakerülés, testi sértés és üzletszerű kéjelgés büntetési kategóriában a leggyakoribb. Tapasztalat szerint — e kategóriákban — igen jelentős a fiatalkorú- és ifjűfelnőtt korosztály részesedési aránya.

Ezekben az esetekben a rendőrhatalóság — büntetőeljárásban vagy azon kívül — csak javaslattal él, az elrendelés és végrehajtás a bíróságok, IM Büntetésvégrehajtás, a tanácsok egészségügyi osztályainak hatáskörébe tartozik.

A munkaterápiás intézetekbe utalt veszélyes bűnözők ellenőrzésére — értelemszerűen — a Szabályzat és e Módszertani Útmutató 33. pontja is vonatkozik.

A kényszerelvonó-kezelés és a munkaterápiás intézeti kényszergyógykezelés elsősorban megelőző jellegű intézkedések

- szolgálják a veszélyes bűnöző közvetlen érdekét,
- védelmet nyújtanak a veszélyes bűnöző családjának (főleg a családban nevelkedő kiskorúak érdekeit szem előtt tartva),
- védik a társadalmi környezetet,
- elősegítik, megteremtik a feltételeit a társadalomba való visszailleszkedésnek.

Gépjármű vezetői engedély megvonása:

a gépjárművezetéssel összefüggő bűncselekmények elkö-

vetése esetén a gépjárművezetői engedélyek megvonását kell indítványozni.

Ennek előfeltétele, hogy az érvényes jogszabályok erre törvényi alapot szolgáltatassanak.

Engedélyügyek elbírálása:

az igazgatásrendészeti szolgálat — a hatáskörébe vagy véleményezési jogkörébe utalt — engedélyek elbírálása, kiadása, visszavonása során fordítson fokozott figyelmet a veszélyes bűnöző személyekre.

Az ellenőrzéssel kapcsolatos szabálysértési eljárások:

szabálysértési eljárás kezdeményezhető a pártfogó felügyelet, a rendőrhatalmási felügyelet, a kitiltás szabályainak megszegése esetén. Az ellenőrzés szempontjából hatásos lehet, bármely, a rendőri hatáskörbe tartozó szabálysértés elbírálása során alkalmazott felelősségrevonás is.

A szabálysértési eljárás során az ellenőrző és az eljáró szerv kölcsönösen tájékoztassák egymást az elbírálást befolyásoló körülményekről, illetve a kiszabott büntetésről.

EGYÜTTMŰKÖDÉS, PARANCSNOKI ELLENŐRZÉS

39. Együttműködés

A veszélyes bűnözők folyamatos ellenőrzése érdekében szoros együttműködést kell kialakítani az érintett szolgálati ágak és a rendőri szervek között. Az együttműködés megszervezése a bűnüldözési osztályok, alosztályok feladata.

A veszélyes bűnözők ellenőrzésének hatékony ellátása jelentősen befolyásolhatja a bűnügyi helyzetet, a közrend, közbiztonság állapotát. Ezért összrendőri feladatnak minősül, mely megköveteli a központi szervektől, a középfokú rendőrhatóságoktól és az elsőfokú rendőrhatóságtól egyaránt a magas színvonalú és áldozatkész feladatvállalást. Az általános technikai fejlődés, a motorizáció, társadalmi mobilizáció az egyes területi szervek összehangolt ellenőrző tevékenységét teszik szükségessé.

A hatékonyság növelése érdekében szükséges az ellenőrzésben érintett szolgálatok és bűnügyi szolgálati ágak közötti szoros együttműködés kialakítása.

Ugyanakkor a Szabályzat a helyi feladatoknak megfelelően növelni kívánja a helyi döntések lehetőségét, ezért hangsúlyozza a helyi bűnügyi szervek elsődleges felelősségét a nyilvánítási, ellenőrzési, megszüntetési feladatok végrehajtásában.

40. Parancsnoki ellenőrzés

A veszélyes bűnöző ellenőrzését az illetékes vezetők kötelesek időszakosan — évenként legalább egyszer — felülvizsgálni. Észrevételeikről, a feltárt hiányosságokról és azok megszüntetése érdekében teendő intézkedésekről, valamint a további ellenőrzés folytatásának szükségességéről kötelesek feljegyzést készíteni és az abban foglaltak végrehajtásáról gondoskodni.

Illetékes vezetők körén a — Szabályzat 10. pontjában felvett — nyilvánításra jogosult vezetőket kell érteni.

41. Bűnügyi szolgálat értékelő tevékenysége

A rendőr-főkapitányságok II/I—1. osztályai a veszélyes bűnözők ellenőrzése során végzett munkát évenként értékeljék.

Az értékelésről készített jelentést minden év március 31-ig a BM ORFK Csoportfőnökségre kell felterjeszteni.

